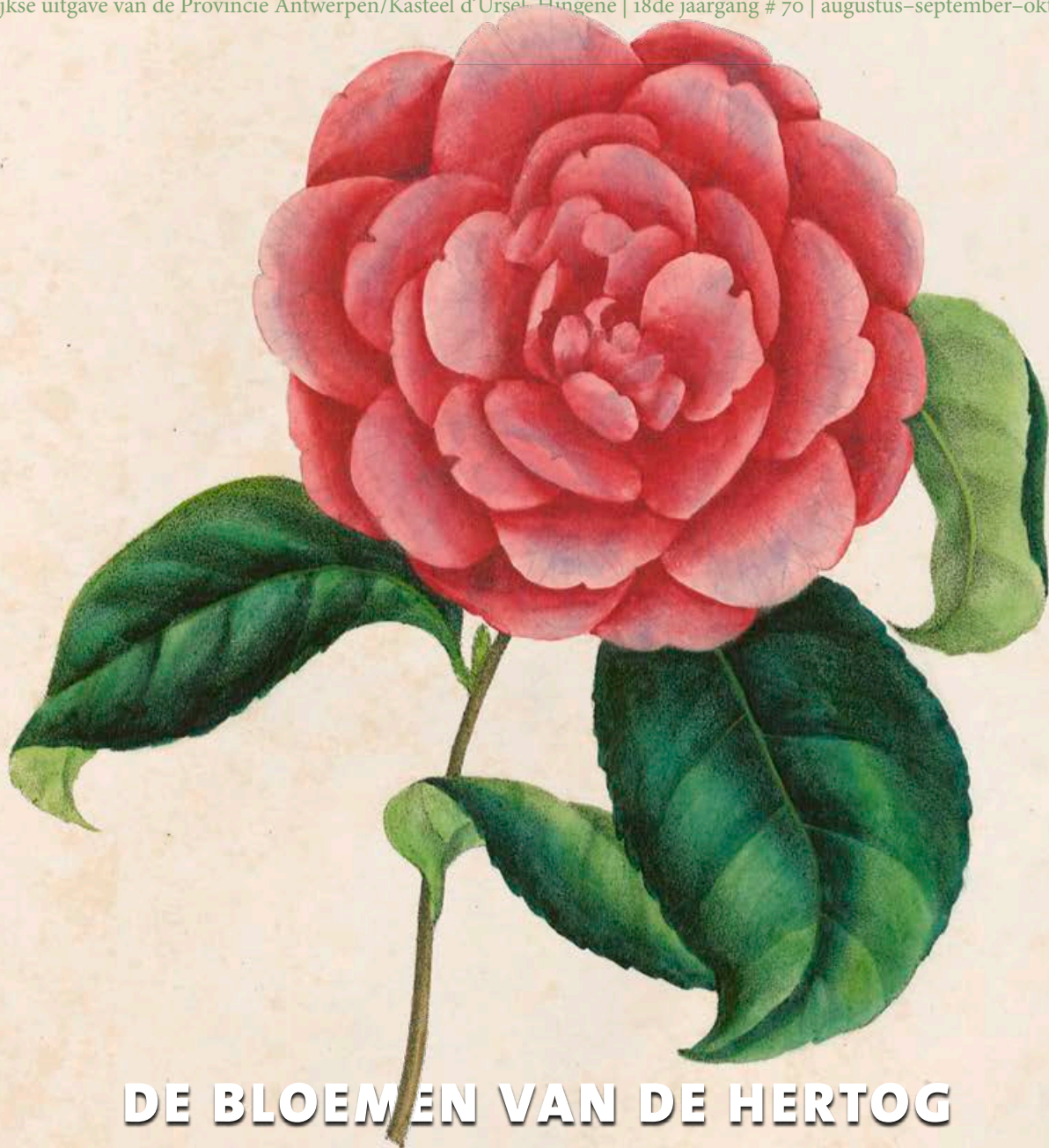

KASTEEL d'URSEL

MAGAZINE

Driemaandelijke uitgave van de Provincie Antwerpen/Kasteel d'Ursel Hingene | 18de jaargang # 70 | augustus-september-oktober 2022

DE BLOEMEN VAN DE HERTOG

Camellia Wiselii

© Openbare Bibliotheek Brugge, collectie Hofbouw 331

Beste Vriend,

Zoals steeds nodigen de artikelen in dit Magazine je uit voor de meest uiteenlopende activiteiten. Van *escape games* en historische wandelingen tot de tentoonstelling **PRINT&PAINT**, de concerten van het Bornemfestival en de passage van duizenden deelnemers aan de Dodentocht. Deze zomer kan je dit alles combineren met een hapje en een drankje met uitzicht op het kasteel. Tussen 2015 en 2020 hebben we meerdere keren een pop-up parkbar ingericht. De uitbating gebeurde toen volledig door onze vrijwilligers. Dit jaar wilden we een stapje verder gaan en gingen we op zoek naar een professionele uitbater die alles op een hoger niveau kon tillen.

Na een open oproep werd de concessie voor de Zomerbar toegekend aan Christophe De Backer en Joke Schoukens uit Buggenhout. Zij hebben meer dan 25 jaar ervaring in de catering, zowel op markten, feesten en braderieën als op grote beurzen in Antwerpen, Mechelen en Hasselt. In het park plaatsten ze een stijlvol ingerichte tent met terras, waar ze de park- en kasteelbezoekers nog tot eind september in de watten leggen. Een absolute aanrader voor een zwoele zomermiddag of -avond in Hingene!

Namens de deputatie,

MIREILLE COLSON

bevoegd voor toerisme, recreatie- en groendomeinen

COLOFON Kasteel d'Ursel
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene
www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 10
info@kasteeldursel.be
IBAN BE54091018504797
BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:

Cathy Berx, gouverneur-voorzitter,
Luk Lemmens,
Kathleen Helsen,
Jan De Haes &
Mireille Colson, leden
en Maarten Puls, provinciegriffier

Jaargang 18, nummer 70,
augustus-september-oktober 2022

Redactie: Koen De Vlieger-De Wilde en Veerle Moens met medewerking van Marcel De Cock

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: Antilope De Bie Printing, Duffel

Oplage: 5.500 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier met FSC-certificaat en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

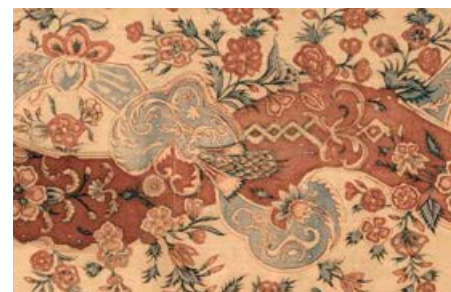
KASTEEL d'URSEL
MAGAZINE

Blijf op de hoogte

Neem een gratis abonnement op dit Magazine via info@kasteeldursel.be of schrijf je in voor onze digitale nieuwsbrief via www.kasteeldursel.be. Zo krijg je automatisch de digitale versie van dit Magazine. Op onze website vind je ook alle Magazines die sinds 2005 zijn verschenen.

Kasteelheer voor één dag

Huur het kasteel en nodig je gasten uit in een schitterend kader. Tarieven en voorwaarden vind je op www.kasteeldursel.be.

Steun het kasteel

Dankzij onze projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting is een gift aan het kasteel fiscaal aftrekbaar (vanaf 40 euro). Wil je helpen bij de verdere verfraaiing, de inrichting en het onderhoud van het kasteel en het park? Stort dan jouw gift op rekening BE10 0000 0000 0404 (BIC: BPOTBEB1) van de Koning Boudewijnstichting met als gestructureerde mededeling 128/3297/00095. Alvast hartelijk dank!

Prijs!

Eind mei werd de heraanleg van het historische Keiligbosquet bekroond met de Hans Vredeman de Vries Prijs. Die prijs is een initiatief van Louise Vandenbulcke. Bij testament maakte ze haar eigendommen over aan de Koning Boudewijnstichting die er een fonds mee oprichtte. Dat fonds heeft de aanleg, het behoud en restauratie van tuinen en parken als doel. De jaarlijkse prijs is vernoemd naar Hans Vredeman de Vries, een veelzijdige Nederlandse renaissancekunstenaar, architect en schilder die aan de basis ligt van de ontwikkeling van de Europese tuinarchitectuur.

‘Het gaat hier om een voortreffelijk gedocumenteerde herinrichting van het historische open bosquet’, zei juryvoorzitter Herman Van den Bossche. Toch voegde hij er ook een kritische noot aan toe: ‘Het oorspronkelijke bosquet bestond uit Amerikaanse eiken. Na tientallen jaren hadden die zich massaal uitgezaaid. Die Amerikaanse eik staat ondertussen op de lijst van invasieve soorten in Vlaanderen en daarom werd bij de heraanplanting gekozen voor de moeraseik. Toch is het vanuit tuinhistorisch oogpunt en voor de erfgoedzorg een spijtige zaak dat de Amerikaanse eik om principiële overwegingen uit onze historische tuinen en parken wordt verbannen.’

Het is de tweede keer dat het domein d’Ursel deze prijs krijgt, nadat in 2015 ook de restauratie van de fruitmuur werd bekroond. Net als toen zal het prijzengeld van 6.000 euro worden gebruikt voor de verdere inrichting en onderhoud van het park.

© Joris Ceuppens

De palempore in de bibliotheek van het kasteel

Palempore

Een van de blikvangers in de tentoonstelling PRINT&PAINT is een prachtige palempore (of spreij) die tussen 1720 en 1750 werd beschilderd in India. Hij is meer dan twee meter breed en drie meter hoog. Het doek werd uitgeleend door de Nederlandse privéverzamelaarster Jacoba de Jonge. Veel van de japonnen in de tentoonstelling maakten vroeger ook deel uit van haar collectie, die in 2012 grotendeels werd ondergebracht in het ModeMuseum. Grotendeels, maar niet helemaal, want van de palempore wilde de verzamelaarster toen geen afstand doen. Nu wel.

‘Het is een stuk waar ik bijzonder aan gehecht ben’, zegt Jacoba de Jonge. ‘Ik vind de palempore erg mooi, maar het is ook een mirakel dat hij nog bestaat. Op een bepaald moment was hij vermaakt tot een rok en in een verkleedkoffer beland. Die aanpassingen en dat gebruik hebben wel schade veroorzaakt, maar gelukkig is de spreij weer in volle bloei te zien.’ Tijdens PRINT&PAINT kreeg hij een plaatsje tegen de muur van de bibliotheek. ‘Op de feestelijke opening van de tentoonstelling was het voor mij een hoogtepunt om hem zo mooi te zien hangen’, zegt Jacoba de Jonge. ‘Nooit eerder heb ik mij gerealiseerd hoeveel mooier het is om zo’n doek in een interieur te zien, dan tegen een

museumwand. Juist nu, in de bibliotheek komt de palempore mooier tot zijn recht dan ooit eerder. Ik had er al eerder over nagedacht, maar toen ik het zag, wist ik het zeker: ik kan mijn palempore geen mooiere toekomst geven dan in het kasteel.’

‘Uiteraard zijn we erg blij en vereerd met deze schenking’, zegt directeur Koen De Vlieger. ‘Het is een prachtige aanvulling op onze collectie van beschilderde en bedrukte katoenen stoffen. Dit soort doeken werd gemaakt voor de westerse markt en ze waren doorgaans bedoeld als spreij, ledikantbehang of wandbespanning in een exotisch geïnspireerd interieur. Het motief is een zogenaamde levensboom en het bestaat uit Indische, Perzische, Turkse en Chinese elementen.’

De muur in de bibliotheek – waar de palempore zo mooi hangt – was toevallig ook een van de weinige muren waar het originele behang niet bewaard bleef. Het lijkt wel alsof het doek ervoor gemaakt is: de afmetingen passen gewoon perfect. Het is fantastisch hoe doorheen de jaren steeds meer stukken hun weg vinden naar het kasteel. Ook deze palempore sluit naadloos aan bij het verhaal van dit kasteel en het is een echte aanwinst.’

Opgegraven plantenlabels

DE BLOEMEN VAN DE HERTOOG

Uit de tentoonstelling PRINT&PAINT blijkt duidelijk dat de familie d'Ursel wel hield van een exotisch bloemetje aan de muur. Maar was hun smaak voor bloemen en planten in het park even exotisch?

Een hertog-botanicus

Uit het archief weten we dat er een lange traditie bestond om op het kasteeldomein uitheemse gewassen te telen. Zo werden er al in de 17de eeuw meloenen onder glas gekweekt en was er een orangerie. In de 18de eeuw treffen we er oranjeboomen, artsjokken, meloenen, perziken, abrikozen en vijgen aan en werd er ananas gekweekt – een waar statussymbool. In de jaren 1760 kwam er een nieuwe orangerie waarin de sinaasappel-, laurier-, granaatappel- en mirteboomjes konden overwinteren.

Maar het is vooral in de eerste helft van de 19de eeuw onder de vierde hertog dat de tuinen van Hingene een waar plantenparadijs werden.

Charles-Joseph d'Ursel (1777–1860) stamde aan moederszijde uit de familie Arenberg, die eeuwenlang een grote botanische belangstelling koesterde. Hij kan die interesse van zijn moeder Flore d'Arenberg (1752–1832) meegekregen hebben. Van haar is geweten dat ze in mei 1794 *leçons de botanique* volgde bij een privéleraar en dat ze in haar bibliotheek botanische werken had. Haar broer, de blinde hertog Lodewijk Engelbert (1750–1820) was een verwoed verzamelaar die het park van Edingen en de tuin van zijn Brusselse stadspaleis omtoverde tot echte botanische tuinen. Onder zijn zoon, hertog Prosper Lodewijk (1785–1861), bereikte die oude liefde van de Arenbergs haar

hoogste bloei. Het ligt voor de hand dat onze hertog zich liet inspireren door zijn oom en neef.

In allerlei publicaties uit de eerste helft van de 19de eeuw vangen we een glimp op van de faam van de hertog-botanicus. De vroegste vermelding vinden we in 1810 in het verslag dat de Zwitserse botanicus Augustin-Pyrame De Candolle (1778–1841) maakte van zijn zogenoemde 'Luikse reis' die hij maakte in opdracht van de Franse minister van binnenlandse zaken. Hij doorkruiste het noordoosten van Frankrijk, België, een deel van Duitsland en een deel van Nederland om verslag uit te brengen over de landbouw, de botanica en de natuurlijke rijkdommen. In zijn notities vermeldt hij zijn ontmoetingen met de hertogen d'Arenberg en d'Ursel en hun tuinen en serres met zeldzame planten. Hij noteert dat de blinde hertog heel goed

planten herkent op het gevoel en aan hun geur en dat de hertog d'Ursel er in 1809 in geslaagd was een *Paeonia arborescens* (boompioen) in bloei te krijgen.

Het is vooral vanaf de jaren 1830 dat we sporen vinden van wat er in Hingene groeide en bloeide. Zo lezen we in de *Horticulteur belge, journal des jardiniers et amateurs* van 1833: 'De *Amaryllis josephinae* [...] is voor velen een ondankbare plant. [...] Toch bloeit ze om de twee jaar op het kasteel van de hertog d'Ursel in Hingene bij Antwerpen, waar ze in vollegrond wordt gekweekt in een bed van xixia's en beschut tegen de kou gedurende de winter. Dat bed bevat twee *Amaryllissen josephinae*, die door een gelukkig toeval afwisselend bloeien zodat de heer hertog elk jaar geniet van de bloei van een van de twee amaryllissen.'

De Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Gand werd in 1808 opgericht om jaarlijks zomer- en wintertentoonstellingen te organiseren, die de rechtstreekse voorloper zijn van de huidige Gentse Floraliën. In de jaren 1830 stuurde de hertog uit de serres van Hingene onder andere:

Cypripedium venustum uit Curtis's Botanical Magazine, 1820
Collectie hertog d'Ursel

Cypripedium venustum (venusschoentje, orchidee), *Azalea aurantia*, *Chamaerops humilis* (Europese dwergpalm), *Pandanus odoratissimus* (schroefpalm), *Citrus Aurantium* (bittere sinaasappel), *Musa rosacea* (zoete wilde banaan) en *Dracaena brasiliensis* (drakenboom). Vanaf 1836 was hij lid van de jury, een functie die hij jarenlang waarnam. We mogen dus rustig stellen dat Charles-Joseph mee aan de wieg stond van de Floraliën.

De hertog was ook medestichter en sinds 1825 voorzitter van de Brusselse Société Royale de Flore. Die had een eigen tijdschrift: *Journal d'horticulture pratique de la Belgique ou Guide des amateurs et jardiniers*. Daarin kon men in 1853-54 al iets bespeuren van de bijzondere voorliefde van Charles-Joseph voor orchideeën, in de simpele vermelding dat de orchidee *Renanthera coccinea* heel moeilijk te kweken is, maar dat ze in de serres van Hingene behoorlijk veel plaats inneemt. Verder lezen we in hetzelfde nummer: 'De winterse kou doet de vijgenboom doodvriezen. Het is dus nodig om hem in te pakken in stro of om hem neer te buigen boven de grond, wat gemakkelijk

Helonias bullata uit Curtis's Botanical Magazine, 1804
Collectie hertog d'Ursel

is omdat de stam en de takken van nature buigzaam zijn. Men bindt de twijgen samen met wilgentenen en men houdt ze neergebogen met sterke houten piketten. Men pakt het geheel in met een vrij dik strobed. Dit is een zeer doeltreffend en gemakkelijk middel, zeker wanneer de vijgenbomen op een rij gekweekt worden, zoals we hebben kunnen opmerken in de mooie moestuin van de heer hertog d'Ursel in Hingelen [sic]. De vijgenbomen, ook al zijn ze vrij groot en geplaatst op een lange rij, vormen er als ze zijn neergebogen en ingepakt in stro, niet meer dan een lage smalle muur.'

In 1861 publiceerde het tijdschrift zijn necrologie, die alles mooi samenvat: 'Hij hield van planten en vooral van orchideeën, die juwelen van het plantenrijk, die hij kweekte met liefde en die dikwijls hebben bijgedragen aan de verfraaiing van onze tentoonstellingen. Het is in zijn favoriete residentie, het kasteel van Hingene, dat hij zich ontspande van zijn werkzaam leven, te midden van de mooie planten die hij bijeengebracht had in dat toevluchtsoord. Als grote heer waren de planten voor hem een in zekere zin verplichte luxe; als liefhebber werden ze een noodzaak, een troost in zijn oude dag. Zijn collecties, de vrucht van jarenlange zorgen en onderzoek, hebben er ook veel toe bijgedragen om bij ons de smaak voor de sierteelt in stand te houden, die wetenschap, die kunst, die nijverheid waarvan de hertog d'Ursel een van de hartstochtelijkste promotoren was.'

Dat de siertelers dit wisten te waarderen blijkt uit de namen die we terugvinden in 19de-eeuwse catalogi. De Brusselse kweker Vandermaelen vernoemde de camelia die hij in 1833 uit Japan introduceerde naar de hertog: *Camellia Duc d'Ursel*, of *Camellia Urselii* ('een krachtig groeiende plant met schitterende dieprozerode bloemen'). Later vinden we nog de *Gladiolus Duc d'Ursel* (1847), de *Azalea Duc d'Ursel* (Verschaffel, 1855), de peer *Le Duc d'Ursel* (1858, 'een mooie vrucht met sappig mals vruchtvlies, zoet en met een uitstekende

smaak. De boom wordt geroemd om zijn vruchtbaarheid en regelmatige productie. De vruchten bewaren tot in februari.’), de *Pteris Urselii* (Linden, 1859, ‘een fenomenale varen’) en later ook nog de vroege enkelbloemige tulp *Duc d’Ursel* (in een Haarlemse verkoopscatalogus van 1871). In enkele gevallen beschikken we over een afbeelding (de camelia en de azalea), maar op de *Camellia Duc d’Ursel* na, zijn deze variëteiten nu onvindbaar en waarschijnlijk uitgestorven. Stonden al deze d’Urselbloemen en planten ook effectief in de tuinen van Hingene? Om dat na te gaan, doken we in enkele bronnen.

De inventaris van 1861

Een jaar na de dood van Charles-Joseph in 1860 werd een inventaris opgemaakt van de planten in de serres, met telkens een waardebepaling. Die bevat aparte lijsten *plantes de serre tempérée*, *plantes de serre chaude* en daarnaast het aantal *orangers* (45 grote en 20 kleinere), *laurierbomen* (7 grote en 2 kleinere) en *granaatappels* (3).

In de gematigde serre stonden 341 stuks planten, verdeeld over 75 plantensoorten, met vaak verschillende variëteiten. Van bepaalde plantensoorten of variëteiten was er één exemplaar, van andere meerdere. De grootste aantallen vinden we bij: *Arum aethiopicum* (aronskelk, 10), *camelia*’s (54 stuks van niet genoemde variëteiten), *fuchsia*’s (35 niet genoemde variëteiten), *geraniums* (30 niet genoemde variëteiten), *Azalea indica* (10), *rododendron* (10 niet genoemde variëteiten); *Amaryllis* (10 stuks van 3 genoemde variëteiten, waaronder nog slechts één exemplaar van de *Amaryllis josephinae*, dat wel hoog werd geschat), *Lillium* (13 stuks van 3 genoemde variëteiten). Een van de duurdere exemplaren is *Phormium tenax* (Nieuw-Zeelands vlas). Verder vinden we er nu nog bekenden als *Abutilon*, *Magnolia*, *Sansevieria*, *Lantana*, *Yucca*, *Plumbago*, *Salvia*, *Clematis*, *Nerium* (oleander), *Petunia*, *Myrte*, ...

In de warme serre hadden de inventaris-makers nog meer telwerk: er stonden 346 stuks planten, verdeeld over 86 plantensoorten, waarvan 12 orchideeënsoorten, die apart vermeld zijn.

Ook hier waren er per soort of variëteit één of meerdere exemplaren. De grootste aantallen vinden we bij: *Achimenes* (25 stuks van niet genoemde variëteiten), *Gloxinia speciosa* (10), *Begonia* (11 stuks van 8 genoemde variëteiten), *Crinum* (27 stuks van 11 genoemde variëteiten), *Tillandsia* (15 stuks van 4 genoemde variëteiten). De duurste ingeschatte exemplaren vinden we hier bij rariteiten als *Brownea grandiceps*, *Jonesia azorica*, *Medinilla magnifica*, *Passiflorum quadrangularis*, *Strelitzia reginae*. En er waren ook nog *Bougainvillea*, *Cactus*, *Dipladenia*, *Euphorbia*, *Gloriosa*, *Gardenia*, *Hoya*, ... Van de 12 orchideeënsoorten waren er in totaal 37 planten. Maar de zo geroemde *Renanthera coccinea* ontbreekt. Omdat de variëteiten van de *camelia*’s niet genoemd worden, weten we niet of de *Camellia Duc d’Ursel* deel uitmaakte van de verzameling. Maar er doken in en om het kasteel nog andere bronnen op.

Uitgebroede fiches

Meer dan 20 jaar geleden, bij het begin van de restauratiewerken, zag een wakkere collega op de tweede verdieping bovenop een wandkast een duivennest. De onderlaag bestond uit fiches die beschreven waren met plantennamen. Duivendrek en de tand des tijds hadden hun werk grondig gedaan, waardoor het ontcijferen van de fiches geen eenvoudige opgave bleek. Bovendien hebben botanici de onhebbelijke gewoonte om bij voortschrijdend inzicht planten een nieuwe wetenschappelijke naam te geven, raken (namen van) bepaalde variëteiten in onbruik en is ook de spelling variabel.

Na heel wat broedwerk zijn we er toch in geslaagd het overgrote deel te lezen. Er bleven 87 fiches bewaard (van 10,6 cm bij 6,6 cm), waarvan 8 blanco. Van de 79 beschreven fiches konden we er 73 ontcijferen. Ze geven extra informatie over wat ooit de serres, de orangerie en het park sierde. Het zijn, net als bij de inventaris van 1861, exquisite bloemen en planten uit alle windstreken. Bij het merendeel van de planten blijkt het te gaan om introducties uit de eerste helft van de 19de eeuw, waarbij een zestal uit de jaren 1850

Renanthera coccinea uit Edwards's Botanical Register, 1828
Collectie hertog d'Ursel

stamt, wat ons opnieuw bij Charles-Joseph brengt. Meestal volgen er na de naam van de plantensoort verschillende namen van variëteiten, waarbij in potlood vaak een aanstreping of soms een doorstreping is gedaan. Soms lezen we een verwijzing naar blijkbaar verloren gegane fiches.

Alle notities zijn in dezelfde hand en een vergelijking met het handschrift van Charles-Joseph bevestigt dat we hier te maken hebben met de restanten van zijn persoonlijke aantekeningen. Het beeld dat zij ons opleveren van de gedreven amateurbotanicus stemt overeen met wat zijn schoondochter Henriëtte in juni 1860, een drietal maanden voor zijn dood, over hem noteerde: ‘Hij verlaat het huis slechts één keer per dag, met de wandelstok in de hand; gewoonlijk voor lange tijd zowel omwille van de serre als omwille van het nauwkeurig inspecteren van de bloemperken.’

De fiches blijken ook een interessante aanvulling te zijn bij de inventaris van 1861: slechts 20 van de plantensoorten kenden we al uit die inventaris en van die 20 duiken er hier nog andere variëteiten op. De ‘nieuwe’ namen zijn deels buitenplanten.

Drie fiches uit het duivennest met *Renanthera coccinea*, *Cypripedium* met zeven variëteiten waaronder *venustum*, *Helonias bullata*

Het betreft 15 soorten, met vaak meerdere variëteiten: *Eschscholzia* (goudpapaver), *Pieris japonica* (rotsheide), *Oenothera macrocarpa* (teunisbloem), *Thuya filiformis* (een dwergconifeer), *Uvularia perfoliata* (huigkruid), *Crucianella stylosa* (Perzische kruisjesplant), *Viola*, *Helonias bullata* (zie verder), *Mimulus* (maskerbloem), *Erythronium dens-canis* (hondstand), *Corylus purpurea* (rode hazelaar), *Tropaeolum* (Oost-Indische kers), *Euonymus japonicus* (Japanse kardinaalshoed), *Gordonia lasianthus*, *Maclura aurantiaca*. De interessantste aanvullingen zijn echter de orchideeën: *Peristeria*, *Cypripedium* (waaronder de in Gent getoonde *Cypripedium venustum*), *Leptotes*, *Renanthera coccinea* (die zoveel plaats innam), *Pholidota*, *Sarcanthus*, *Bulbophyllum* (?). De overige aanvullingen zijn rariteiten voor de serre.

Opgegraven plantenlabels

In 2006 werden er in het grasveld ten oosten van het kasteel in kruisvorm twee proefsleuven gegraven voor archeologisch vooronderzoek. Dit gebeurde in het centrum van de vroegere renaissance- en baroktuinen en de 19de-eeuwse cirkelvormige aanleg in de zichtas van het kasteel. Daarbij kwamen sporen van bloemperken aan het licht en fragmenten van een vijftal plantenlabels. Er zijn twee soorten: vrij grote in faïence en kleinere in porselein. We lezen: *Helonias bullata* (vaste plant met roze geurige bloemen uit Noord-Amerika), *Gaura biennis* (tweejarige plant met witroze bloemen uit Noord-Amerika), [*Ba*]uera [*r*]ubioides (kleine heester met roze bloemen uit Australië), *Papaver cambricum* (schijnpapaver), *Tarcho[nantus] camph[oratus]* (naar kamfer geurende heester uit Afrika). De datering van deze labels is onzeker. Het betreft planten die geïntroduceerd werden midden 18de eeuw of begin 19de eeuw. *Helonias bullata* is de enige die we ook terugvinden in de fiches uit het duivennest. Of we deze labels ook aan Charles-Joseph kunnen linken, blijft een open vraag. Want ook de volgende hertogen lieten zich niet onbetuigd wat plantenliefde betreft.

Voortzetting van de traditie

Het lijkt erop dat de kleinzoon van Charles-Joseph, Joseph, de zesde hertog (1848–1903), de liefde voor bloemen en planten van hem geërfd heeft. Zijn biograaf, de baron Du Sart de Bouland, weet over hem te vertellen: ‘Hij hield ervan om het kasteel te omringen met talloze bloemen, want hij hield er altijd harts-tochtelijk van. Het was voor hem altijd een ontspanning en een rustpunt om befaamde sierplantkwekers te bezoeken.’ Wellicht daarom noemden de befaamde Luxemburgse rozenkwekers Soupert & Notting in 1884 hun nieuwe introductie naar zijn echtgenote: roos *Duchesse Antonine d’Ursel* (‘roos met grote gevulde pioenvormige schitterend magentakleurige bloemen die overvloedig doorbloeit’). Deze roos won in 1884 een eerste prijs in Antwerpen, we kennen een afbeelding, maar nu is ook deze bloem onvindbaar.

Ook tijdens de eerste helft van de 20ste eeuw zette de familie de eeuwenoude tradities verder. In de memoires van Hedwige (1902–1987), de dochter van Robert, zevende hertog (1873–1955) lezen we over de immense blauweregen die op de voor-gevel groeide, over hanggeraniums aan elk venster, over chrysanten die in de vestibule werden opgesteld, over de oranjebomen en over de rozen die een label kregen: ‘Father liet hen geperfectioneerde labels maken, bedrukt en dan hermetisch verzegeld in kleine glazen buisjes.’

Bij haar lezen we ook dat de vijgenbomen nog steeds op dezelfde manier overwinterden als in de tijd van Charles-Joseph: ‘Bij het naderen van de winter verwijderde men een voor een de steunen, om de grote soepele takken neer te buigen boven de grond, ze bedekkend met een dik tapijt van blaren en stro.’ Ook al hielden de hoveniers tijdens de Tweede Wereldoorlog de kolenstoven in de oranjerie brandend, toch betekende die periode de doodsteek voor alle pracht. En zeker na het overlijden van Robert in 1955 ging alles bergaf. Bij het laatste bal in het Hotel d’Ursel op 20 mei 1956 werden nog een laatste keer azalea’s uit Hingene gebruikt in de bloemstukken. Onder Henri, achtste hertog, verdwenen de serres en de oranjerie.

Ook al weten we niet of de ‘d’Urselbloemen’ ooit in Hingene groeiden, toch hopen we er ooit de *Camellia Duc d’Ursel* te kunnen planten. Die wens delen we met de grafelijke tak van de familie d’Ursel die in het Limburgse kasteel van Hex resideert en afstamt van de tweede zoon van Charles-Joseph, Ludovic d’Ursel (1809–1886). Zij zetten er op voorbeeldige wijze de traditie voort met een opmerkelijke rozencollectie in een schitterend park met historische moestuin. Ook hun inspanningen worden geëerd door gerenommeerde rozenkwekers die de roos *Gravin Michel d’Ursel* (Louis Lens, 1995) en de roos *Gravin Stéphanie d’Ursel* (Ann Velle, 2015) naar hen vernoemden. ■

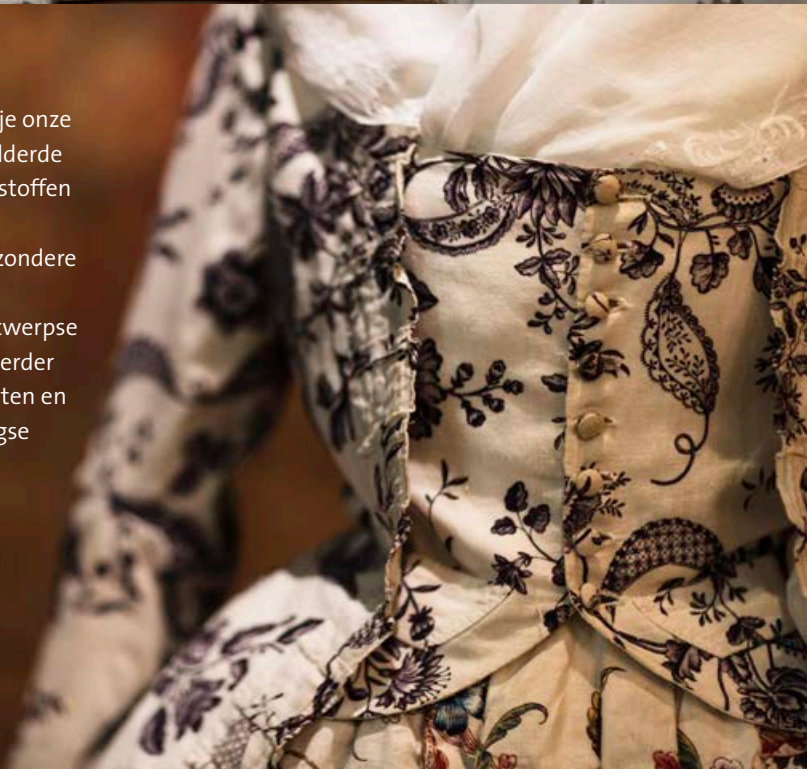
MARCEL DE COCK

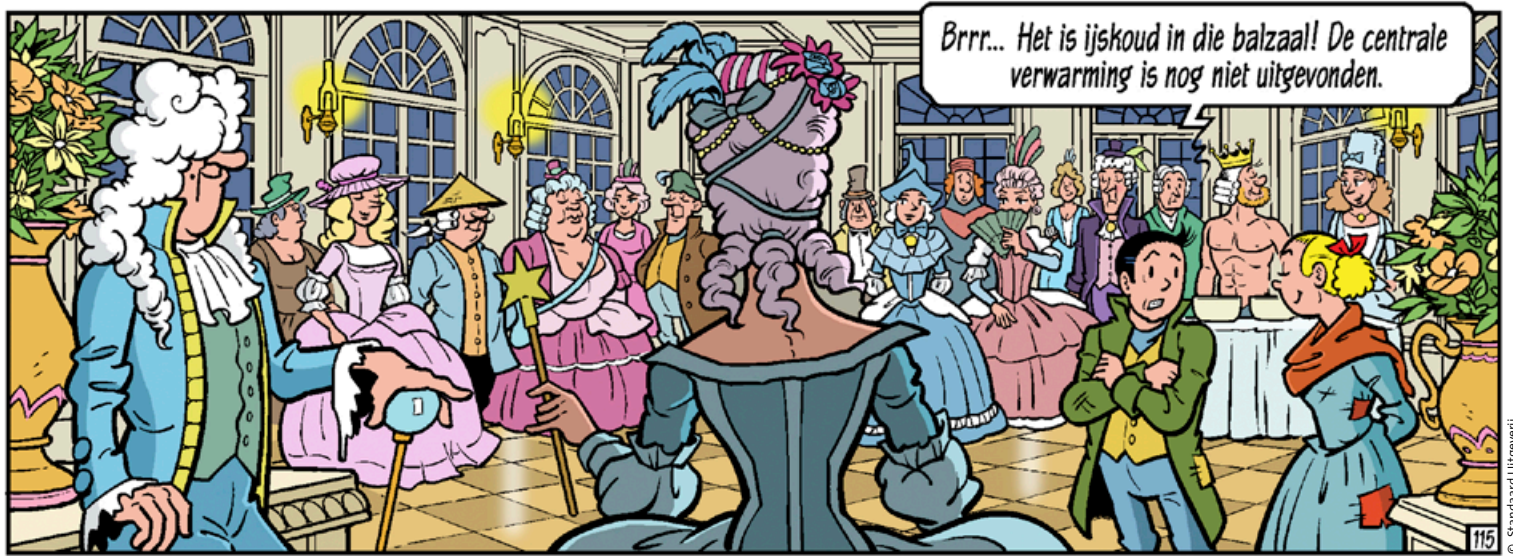
PRINT&PAINT

Nog tot 9 oktober kan je onze unieke collectie beschilderde en bedrukte katoenen stoffen komen bewonderen. We combineren dit bijzondere verhaal met tientallen bruiklenen van het Antwerpse ModeMuseum, nooit eerder getoonde interieurzichten en werken van hedendaagse kunstenaars.

Foto's: Joris Ceuppens

DE MAFFE MARKIES

Begin juni verscheen het 363ste album van Suske en Wiske. De Maffe Markies speelt zich voor een groot deel af in het kasteel, zowel in het heden als in de 18de eeuw. Maar hoe is dit album tot stand gekomen?

Heel wat mensen denken dat ik zelf het initiatief heb genomen om Suske en Wiske naar het kasteel te lokken en dat we daar ook een passende bijdrage voor betaald hebben. Niets is minder waar: het idee kwam volledig van Luc Morjaeu (uitgesproken als 'Morjoo'), sinds 2005 de hoofdtekenaar van de strip. 'Ik ben als kind heel dikwijls langs het kasteel gereden toen ik met mijn ouders op bezoek ging bij vrienden. Het riep bij mij altijd een bepaalde sfeer op, namelijk die van *De Kaartendans*, het zeventienvijftigste album van Suske en Wiske. Willy Vandersteen tekende dat in 1962 en een zekere Van Zwollem maakte er zijn opwachting. Hij heeft een speelcomplex en wil dus altijd maar spelen. In *De Kaartendans* zit er een scène waarin hij verkleed is als markies

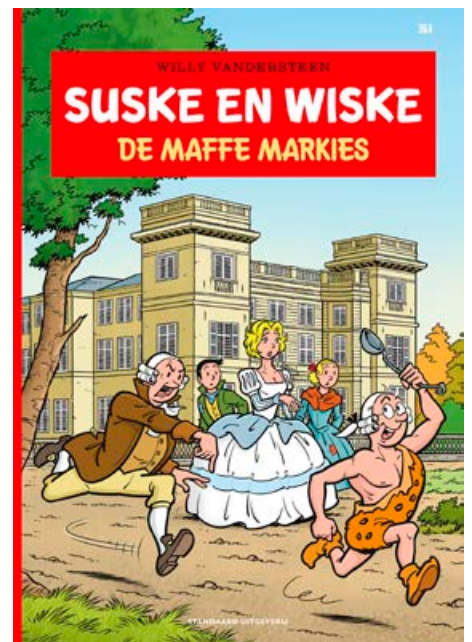
en rondloopt met een metaaldetector. Als kind vond ik dat zo'n treffend beeld, dat het me altijd is bijgebleven.'

'In de jaren 1970 en 1980 kende het kasteel slechte tijden van leegstand en verval, maar de laatste jaren is het zo mooi geworden. We wonen in buurgemeente Puurs-Sint-Amands en we bezoeken regelmatig een concert of een tentoonstelling. Iedere keer kwam dat beeld van Van Zwollem terug in mijn hoofd. Hij zou zich helemaal thuis voelen in deze setting en ook zijn dochter Anne-Marie kon ik me perfect voorstellen in een 18de-eeuwse jurk. Ik wist dat ik er ooit eens iets mee moest doen.'

Alles werd concreet na contact met fotograaf Bart Ramakers. 'Hij maakte eerder al foto's in en rond het kasteel. Op een dag gingen we lunchen en hij stelde voor om de koffie achteraf in het kasteel te gaan drinken. Daar kwam ik in contact met de directeur en heb ik geopperd om er een verhaal over te maken. Men was enthousiast, maar het duurde vervolgens nog maanden voordat het verhaal helemaal op punt stond.'

Scenarist Peter Van Gucht kreeg van bij de start enkele duidelijke richtlijnen: 'Luc wilde de sfeer van de 18de eeuw oproepen.

Het kasteel moest uitgebreid aan bod komen en natuurlijk moesten Van Zwollem en zijn dochter Anne-Marie een belangrijke rol spelen. Het liefst zat er ook een gekostumeerd bal in het verhaal. Ik heb al die elementen met veel plezier tot een geheel verwerkt en ik denk dat het een echte klassieker van Suske en Wiske is geworden.' 'Peter heeft zich niet ingehouden', vult Luc aan. 'Ik had het natuurlijk ook een beetje over mezelf afgeroepen,

maar de vele personages, de decors en de kostuums brachten heel wat tekenwerk met zich mee. Toch vond ik het leuk om te doen en het resultaat mag gezien worden. Ik ben er trots op.'

In het verhaal heeft Van Zwollem nog steeds een speelcomplex. Zijn dochter Anne-Marie zorgt voor hem en daardoor had ze nooit tijd voor een amoreus avontuur. Suske en Wiske krijgen het idee om haar een romantische avond te laten beleven tijdens een bal in het kasteel. Met de tijdmachine flitsen ze terug naar 1785, het jaar waarin Wolfgang-Guillaume d'Ursel bevriend was met Philemon Van Zwollem, de eerste markies van Nergenshuizen. Jerom moet op zijn verre afstammeling Van Zwollem babysitten, maar de krasse knar weet hem te verschalken en vliegt mee naar het verleden. Hij doet zich voor als zijn voorvader Philemon en als beiden elkaar ontmoeten, blijkt dat het speelcomplex al vele generaties in de familie zit.

Het is trouwens niet de eerste keer dat het kasteel van Hingene in een album van Suske en Wiske opduikt. In 1958 tekende Willy Vandersteen *De Rammelende Rally*, het eerste verhaal dat speciaal werd gemaakt in opdracht van een bedrijf of instelling. In dit geval sponsorde de Toeristische Federatie van de provincie Antwerpen en

dat was eraan te zien. Tante Sidonia las in de krant over een rally voor ouderwetse auto's doorheen de hele provincie. De deelnemers moesten foto's maken van toeristische bezienswaardigheden en zo komt ongeveer elke gemeente aan bod met minstens één kiekje. Op de tekening van het kasteel zijn het verval en vooral de woekerende blauweregen goed te zien.

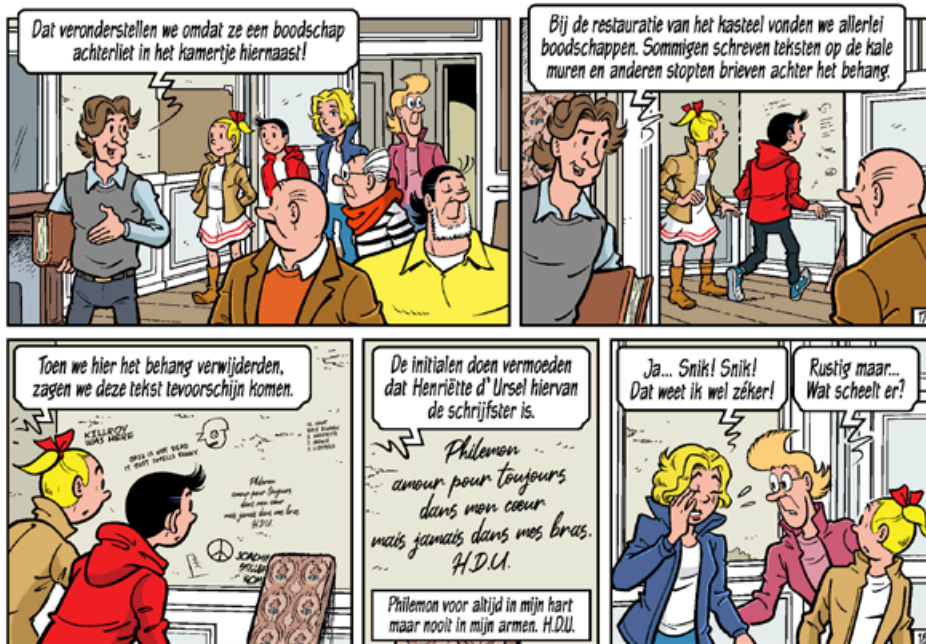
Vierenzestig jaar later is het kasteel veel meer dan een postzegel in een album. De interieurs zijn erg herkenbaar afgebeeld: de vestibule en de spiegelzaal, maar ook de slaapkamers en zelfs de kelder. Je ziet de schilderijen aan de muur en de motieven van de wandbespanningen. De historische vermeldingen van de Brabantse Omwenteling, van de vierde hertog Wolfgang-Guillaume, zijn dochter Henriëtte of de veerman die in het paviljoen De Notelaer woonde: ze zijn allemaal correct. Daarnaast komt ook het nieuwe leven in het kasteel aan bod, met de voorbereidingen van Kerstmagie of het project 'Schrijf en blijf', waarbij we boodschappen voor de toekomst op de muur hebben laten schrijven. Als klap op de vuurpijl verschijnt het kasteel ook nog op de cover.

En dan had de tekenaar nog een verrassing in petto. 'Zoals wel vaker heb ik ook deze keer enkele echte mensen in de strip ver-

werkt', zegt Luc Morjaeu. 'Fons De Strooper is een goede kennis, stripverzamelaar en grote fan van Suske en Wiske. Hij speelt de rol van Alfons Le Braconnier, jacht-opziener van het kasteel. Ook neurochirurg Eno Lavrysen is een fan van Suske en Wiske. Hij wordt opgevoerd als chirurgijn.' Tijdens een van zijn bezoekjes zei Luc langs zijn neus weg dat hij mij ook in het verhaal had verwerkt, terwijl ik als directeur een rondleiding geef. Hij wilde vooraf niks laten zien, maar zodra de stroken in *De Standaard* verschenen, heb ik direct veel toffe reacties gekregen. Er zijn maar weinig mensen die kunnen zeggen dat ze Suske, Wiske en hun vrienden hebben rondgeleid. Ik vond dat ik niet zo hard leek op mijn stripversie, maar ik heb intussen al zo vaak moeten horen dat de gelijkenis treffend is – vooral wat betreft mijn kapsel – dat ik het stilaan begin te geloven.

Toen het album verscheen, regende het reacties. 'Zalig, tof, cool, geweldig, super, leuk, excellent, briljant, gaaf, schitterend, mooi, heerlijk': zelden ontlokte een post zoveel superlatieven. Al die aandacht was bovendien ook erg goed getimed, want amper enkele dagen voor de lancering openen we ook de tentoonstelling PRINT&PAINT. Zo kan al wie dat wil in de loop van de zomer zelf ook eens komen kijken in het kasteel. Over een maand verschijnt er alweer een nieuw album in de reeks, maar hopelijk wordt *De Maffe Markies* een van die klassiekers van Suske en Wiske die iedereen kent. ■

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

De directeur van Kasteel d'Ursel geeft een privéronleiding aan onze striphelden · © Standaard Uitgeverij

SO FAR. SO GOOD

Nog tot eind oktober loopt in het paviljoen De Notelaer *So Far. So Good*, een tentoonstelling met werk van Luc Morjaeu van eind jaren 1970 tot nu. Ze toont een dwarsdoorsnede van zijn artistieke carrière, van bronzen beelden over striptekeningen tot schilderijen.

Meer informatie:
www.notelaer.be

DE CASTELEYN

Na de huwelijksstoet van Robert d'Ursel en Sabine Francquet de Franqueville poseren de zangmaatschappijen *Vrede* uit Hingene en *Vrede Best* uit Wintam voor het koetshuis (1898)

De Casteleyn is het dienstgebouw in de Wolfgang d'Urselstraat, gelegen tussen de pastorij en de hoofdepoort van het domein. Volgens de inscriptie in de ingemetselde kalksteen werd de eerste steen op 10 juni 1804 gelegd door Flore d'Arenberg en haar zoon Charles-Joseph. Hij was een maand eerder de vierde hertog geworden na het overlijden van zijn vader Wolfgang-Guillaume. Maar waarvoor werd dit gebouw de volgende 218 jaar gebruikt?

Koetshuis

De oorspronkelijke functie was die van koetshuis of in het Frans: *remise*. Langs de straatkant bestond de benedenverdieping uit een lange blinde muur. Langs de parkzijde zaten er zes grote poorten met dubbele deuren, waarlangs de koetsen binnen werden gereden. De rondboognis boven elke poort bood plaats aan een groot venster en op die verdieping woonden de knechten die zich ontfermden over de koetsen, de paarden en het toebehoren. Die paarden stonden trouwens vlakbij in een grote stalling, haaks op de remise. Welke koetsen er in 1804 onderdak vonden, weten we niet, maar we kennen wel enkele exemplaren die vanaf de late 19de eeuw in de remise stonden ... omdat ze nog steeds bestaan.

In 1931 schonk Robert, zevende hertog, drie koetsen aan de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis: een mylord, een spider en een omnibus. De mylord uit circa 1885 was een grotendeels open koets zonder portieren. In 1898 en 1923 gebruikten zowel Robert, zevende hertog, als Henri, achtste hertog, deze koets voor

hun huwelijksstoet. De spider of phaeton werd rond 1890 gebouwd door J. Rothschild & Fils uit Parijs. Het was een sportief voertuig, dat werd bestuurd door de eigenaar zelf. Achteraan, op een metalen chassis, was er een stoel voor de zogenaamde 'groom', die het paardentuig controleerde en gasten hielp in- en uitstappen. Het derde voertuig was de omnibus. Hij was vooral bedoeld voor personenvervoer naar de stations van Puurs en Bornem. De omnibus en de mylord staan nu in een depot van het museum, de spider wordt getoond in Autoworld.

Portierswoning

Ongeveer honderd jaar na de bouw van het koetshuis werd een deel ervan omgevormd tot portierswoning, wasserij en strijkerij. Dat was mede het gevolg van grote verbouwingen aan het eeuwenoude boerderijgebouw links van de oprijlaan. In 1906 werd dat door architect Joseph Caluwaers omgevormd tot de *dépendance* van het kasteel. Op de begane grond kwamen de keuken, de bijkeuken, de provisiekamers en de eetruimte voor het

personeel. Ook alle maaltijden voor de hertogelijke familie werden hier bereid en opnieuw opgewarmd in het kasteel. Op de verdieping werden achttien kamers ingericht voor de meiden en de knechten. Voor de wasserij en de strijkerij was er geen plaats meer. Omdat bovendien de charmante conciërgewoning – die naast de voormalige hoeve stond – gesloopt werd, moest er ook voor de huisbewaarder een nieuw onderkomen worden gezocht.

Tegelijk zorgde de triomf van de automobiel voor de nodige ruimte. Al in 1904 liet hertog Robert zich rijden in een blauwe Renault met rode wieloppen. Het was een van de eerste auto's in België en het verhaal gaat dat de koetsier, Isidor Knapen, van de ene dag op de andere werd omgedoopt tot chauffeur. Zoals hij met liefde tegen zijn paarden sprak, zo praatte hij tegen zijn motor en zoals hij de koetsen poetste, zo polierde hij de carrosserie. Hoewel de koetsen zeker nog werden gebruikt voor huwelijksstoeten en plezierritjes, waren ze veel minder onmisbaar dan vroeger, net zoals de paarden die ze trokken. Uit foto's, postkaarten en memoires uit het begin van de 20ste eeuw blijkt dat de overblijvende paarden, koetsen én de nieuwe automobiel allemaal werden samengebracht in de voormalige paardenstallen, die ook officieel werden omgedoopt tot koetshuis.

Het oude koetshuis was de ideale uitvalsbasis voor de conciërge, want het lag vlak naast de hoofdboort. Aangezien de vrouw en later de dochter van de conciërge de was en de strijk coördineerde, was het logisch om ook die functies daar onder te brengen. Zo werd het koetshuis herbestemd tot portierswoning, strijkerij en wasserij, al bleef het rechterdeel van de benedenverdieping vermoedelijk nog in gebruik als opslagplaats. Wellicht werd er toen ook een raam en een deur in de straatgevel gemaakt. De eerste bewoners waren de oude conciërge Alphonse – Fonske – Van Damme en zijn dochter Marie. In 1910 kregen ze het gezelschap van Jef Raes, die trouwde met Marie en geleidelijk de taken van Fonske als conciërge overnam. Op 14 november 1959 werd Jef Raes samen met jachtwachter Richard Landuyt, tuinier Camile Buyst en hun families gevierd in de grote salon van het kasteel. Antonin, negende hertog, huldigde hen voor de vele decennia van trouwe dienst. Drie jaar later verhuisde de laatste conciërge naar het rusthuis in Bornem, waar hij kort nadien overleed.

Artistiek centrum

Rond die tijd werden zowel de stallen als de oranjerie gesloopt. De portierswoning werd gespaard, maar bleef een tiental jaar leeg staan. In 1973, na de verkoop van het domein aan de gemeente Hingene, werd er een nieuwe culturele vereniging opgericht die zich zou ontfemen

over de restauratie en de herbestemming. De drijvende kracht was Hingenaar Pierre Van Reck. De vzw financierde de werken met steun van de gemeente, kunstveilingen en lidgelden van de vereniging. De bestuursleden staken zelf de handen uit de mouwen en de vereniging werd ook een echte vriendenkring. Als naam voor zowel de vereniging als het gebouw kozen ze voor 'De Casteleyn'. Dat kon verwijzen naar een herbergier, maar ook naar iemand die een kasteel beheerde in afwezigheid van de kasteelheer. In die zin was de naam bijzonder goed gekozen, want na het vertrek van de hertog zorgde De Casteleyn inderdaad voor continuïteit op het kasteeldomein.

Op de benedenverdieping kwam er een minimuseum waar telkens een aspect van de Hingense geschiedenis werd belicht. Een nieuwe deur en een venster in de straatgevel zorgden voor een betere toegankelijkheid. De gemeentelijke groendienst nam zijn intrek in de voormalige opslagplaatsen. De zolderverdieping werd gebruikt voor historische en artistieke tentoonstellingen, concerten, voordrachten, recepties, vieringen, kerstfeesten en allerlei andere evenementen. Er was zelfs een optreden met Chinese dansers in het kasteel. In 1982 volgde ook de eerste editie van Sculptura, de jaarlijkse openlucht tentoonstelling in het park. Het kasteel stond te verkommeren, maar De Casteleyn bracht veel volk op de

De straat- en parkgevel van De Casteleyn in de jaren 1970

De mylord in het depot van de КМКС

De spider-phaeton wordt getoond in Autoworld in Brussel

De omnibus

foto's © Stefan Dewickere

been en hield het vuur brandend. Nadat Pierre Van Reck afscheid nam van wat hij zelf zijn levenswerk noemde, werd hij opgevolgd door Gil Van den Berghe en later Lisette De Jonge-Storms. Toen vanaf 2004 het prille nieuwe leven in het kasteel begon, was de vzw een van onze belangrijkste lokale aanspreekpunten. Ze hielpen ons op weg bij de eerste projecten, zoals het optekenen van de herinneringen aan de tijd van 'den Duc'.

Nieuwe bewoners

Achteraf bleek dat een symbolische overdracht te zijn. Terwijl de werking van het kasteel groeide, stond die van De Casteleyn op een steeds lager pitje. Rond 2007 stopte de publiekswerking en in 2012 besliste het bestuur om de boeken toe te doen. In het gebouw – dat nog steeds De Casteleyn wordt genoemd – kreeg de gemeentelijke groendienst het gezelschap van nieuwe bewoners. Op de benedenverdieping huisde Monumental, eveneens een vzw die zich bezighield met artistieke projecten, vooral rond het oeuvre van de Bornemse kunstenaar Henri Lannoye. Tijdens de renovatiewerken die hieraan voorafgingen, werden de in 1973 toegevoegde deur en venster opnieuw dichtgemetseld, om zo de historische toegangssituatie te herstellen. Op de zolderverdieping was er vanaf 2011 ruimte voor de bibliotheek, het archief en de leeszaal van de Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant. In 2014 hield Monumental op te bestaan en vond de pianoafdeling van de Bornemse Academie voor Muziek,

Woord en Dans tijdelijk onderdak in De Casteleyn.

Intussen was het beheer van het park samengevoegd met dat van het kasteel. Voor het eerst sinds vele jaren waren er opnieuw hoveniers die dagelijks op het domein aan de slag gingen. Alleen waren alle bijgebouwen die vroeger werden gebruikt als uitvalsbasis voor het parkonderhoud intussen gesloopt of herbestemd voor een andere functie. Na het vertrek van de pianoafdeling werd dat stuk van De Casteleyn noodgedwongen omgevormd tot kleedkamer annex magazijn annex werkplaats van het parkteam. De voorbije jaren is er een grote inhaalbeweging gemaakt bij het beheer en het onderhoud van het park en het provinciebestuur was vragende partij om het gehele gebouw te verwerven. Het gemeentebestuur ging akkoord. Na een herstructurering van de groendienst was de hele benedenverdieping vrij gekomen en ook voor de Vereniging voor Heemkunde werd er een oplossing gevonden. Zij verhuizen naar het voormalige gemeentehuis aan de overkant van de straat.

Onderdak parkteam

Hoewel De Casteleyn structureel in goede staat is, zijn er enkele renovatie- en onderhoudswerken nodig. Het dak zal worden geïsoleerd en voorzien van een onderdak. We pakken enkele scheuren in de gevels aan, verwijderen de oude klimop en schilderen de buitenkant opnieuw wit. De versleten poorten

worden vervangen door nieuwe naar het voorbeeld van de poorten uit 1804. De voormalige magazijnen van de groendienst hebben een opknabbeurt nodig, vooral dan de plafonds en de muren. Na de werken zal het linkerdeel van de benedenverdieping worden gebruikt als kantoor, kleedkamer en sanitair voor het parkteam en de jobstudenten die het 's zomers komen versterken. Het rechterdeel blijft een werkhuis, waar plaats is voor het stockeren van het onderhoudsmateriaal dat we op dagelijkse basis gebruiken, zoals de zitmaaier, grasmachines, bosmaaiers, kettingzagen, bladblazers, haagscharen, kruiwagens, handgereedschap en klein werkmateriaal. Ook de eerste verdieping wordt een stockageruimte, vooral dan voor materialen voor tentoonstellingen en evenementen. Momenteel huren we externe stockageruimte en zijn er ook heel wat kamers in het kasteel tot de nok gevuld. Zo krijgt De Casteleyn na koetshuis, conciërgewoning en artistiek-historisch centrum binnenkort weer een nieuwe functie: die van uitvalsbasis voor het onderhoud van het park en steunpilaar voor de werking van het kasteel. ■

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

Genieten in het park

Open van zonsopgang tot zonsondergang

Via de monumentale poorten betreed je een oase van rust. Kom picknicken met zicht op het kasteel of speel op de uitgestrekte grasvelden. Wandelpaden leiden je langs waterpartijen en door oude dreven en met wat geluk zie je onderweg een eekhoorn, een roofvogel of een ree. In onze **wandelbrochure**, die je gratis kan meenemen in het poortgebouw, verneem je alles over de geschiedenis van het kasteeldomein. Beleef het park op een unieke manier via onze nieuwe **escape games**. Kom snuisteren tussen de boeken, installeer je in een strandstoel en kom in alle rust lezen in de schaduw van de bomen bij de **Parkbib**. Of geniet van een hapje of drankje in de **Zomerbar** (op donderdag en vrijdag vanaf 15 uur en op zaterdag en zondag vanaf 11 uur).

Tentoonstelling PRINT & PAINT. 350 jaar bloemen op katoen

Elke zon- en feestdag nog tot 9 oktober 2022 van 13 tot 18 uur · 12 euro en kansentarif

Bekijk meer op pagina 8 en 9.

Bornemfestival

Dit jaar vindt de 25ste editie plaats van het Bornemfestival Walter Boeykens. Dat wordt gevierd met een groot feest in het kasteeldomein:

Walter Boeykens Ensemble & Meskerem Mees

Vrijdag 5 augustus 2022 · om 20 uur · park
22 | 11 | 4,4 | 2,2 euro

Walter Boeykens Ensemble & Cargo Mas

Zaterdag 6 augustus 2022 · om 20 uur · park
22 | 11 | 4,4 | 2,2 euro

Walter Boeykens Ensemble Helemaal Beethoven

Zondag 7 augustus 2022 · om 11 uur · kasteel
20 | 10 | 4,2 euro

Walter Boeykens Ensemble, Ibernice MacBean, Jeroen D'hoë & Casco Phil · The American Dream

Zondag 7 augustus 2022 · om 17 uur · park
25 | 12,5 | 5 | 2,5 euro

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Dodentocht

Vrijdag 12 augustus 2022 · van 23 uur tot 2 uur

Geniet van de doortocht van de duizenden wandelaars in een sfeervol verlicht kasteeldomein. Ze komen binnen langs de grote poort en wandelen door het park. Onze Zomerbar is open die avond: de ideale tussenstop voor de volgers.

www.dodentocht.be

Tentoonstelling PRINT & PAINT. 350 jaar bloemen op katoen Rondleiding voor individuele bezoekers

Donderdag 25 augustus 2022
van 14 tot 17 uur · 42 euro

Voor dit bezoek kan je individueel of met enkele personen inschrijven. De prijs per persoon bedraagt 42 euro (rondleiding en afternoon tea inbegrepen). Wij stellen dan zelf een groep van 15 personen samen en reserveren een gids.

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

Film Spencer in openlucht

Vrijdag 26 augustus 2022 · van 21 tot 23 uur
5 | 2,50 | 1 | 0,50 euro

Tijdens de zomermaanden slaat cultuurcentrum Ter Dilft de handen in elkaar met CC's Binder en De Ster om onvergetelijke filmavonden op verschillende openluchtlocaties in Puurs-Sint-Amands, Bornem en Willebroek te organiseren. Breng zelf je stoeltje en/of dekentje mee en geniet van een zwoele zomerse filmavond onder de sterrenhemel.

Spencer speelt zich af tijdens de cruciale kerstdagen in de vroege jaren 1990 waarin prinses Diana besluit dat haar liefdeloze huwelijk met prins Charles niet werkt. Ze zal moeten afwijken van het pad dat voor haar was uitgestippeld als toekomstige koningin. Spencer is een verbeelding van wat er gebeurd zou kunnen zijn tijdens die paar noodlottige dagen.

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Ibernice MacBean

Dansen als een edelman

Zaterdag 22 en zondag 23 oktober 2022
van 9.30 tot 17 uur · 50 euro per dag
(inclusief lunch, dranken, koffie- en taartenbuffet)

Voor het eerst organiseren we twee dansdagen tijdens één weekend. Je maakt kennis met dansen die in de mode waren tussen 1890 en 1914: wals, quadrille, polka, mazurka, ragtime, maxixe en tango. Dansmeesters Marie-Emilie Cappel en Julien Tiberghien van Affordanse (Rijssel) leren je de passen en figuren. Deze jonge enthousiastelingen zijn gepassioneerd door geschiedenis, dans en muziek. De lessen zijn in het Frans en het Engels, maar er is genoeg hulp om te vertalen. Ook dames en heren met beperkte danservaring of zonder partner zijn van harte welkom. Voor deze lessen heb je geen historisch kostuum nodig: gemakkelijke kleding en schoenen volstaan. Inschrijven kan ook voor één i.p.v. twee dagen.

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

Op stap met de hertog

Doorheen de eeuwen nodigden de opeenvolgende hertogen hun gasten graag uit voor een *tour du propriétaire*, hun favoriete wandeling langs de mooiste plekjes in het park. In de geest van de hertog neemt deze brochure je mee door de geschiedenis van het kasteeldomein. De wandeling start in het poortgebouw aan de Edmond Vleminckxstraat. Ze is ongeveer drie kilometer lang en leidt je doorheen het hele park. Je vindt de brochure in het poortgebouw, in de Zomerbar of digitaal via www.kasteeldursel.be.

